

VB / OV

ORDE VAN
VLAAMSE
BALIES

Nota

Ontwerp van decreet tot wijziging van artikel 37 van het Jeugddelinquentiedecreet

woensdag 29 september 2021

VB

1 Context

De commissie jeugdrecht van de Orde van Vlaamse Balies heeft kennisgenomen van het ontwerp van decreet tot wijziging van artikel 37 van het decreet van 15 februari 2019 betreffende het jeugddelinquentierecht. Dit artikel heeft betrekking op de langdurige gesloten begeleiding. Het ontwerpdecreet komt tegemoet aan de vernietiging van artikel 37, § 1, tweede lid, en § 4, van het Jeugddelinquentiedecreet door het Grondwettelijk Hof in haar arrest van 11 februari 2021 (nr. 22/2021).

Volgens die bepalingen kan de langdurige gesloten begeleiding in beginsel enkel worden opgelegd aan een minderjarige delictpleger die zestien jaar of meer is op het ogenblik van het plegen van het jeugddelict. Evenwel kan die sanctie krachtens artikel 37, § 1, tweede lid, van het bestreden decreet “**in uitzonderlijke omstandigheden**” ook worden opgelegd ten aanzien een **minderjarige delictpleger die jonger dan zestien jaar is op het ogenblik van de feiten**, in welk geval die sanctie wordt beperkt tot maximaal twee (12-13j) dan wel vijf jaar (14-15j) afhankelijk van diens concrete leeftijd.

Bovendien kan voor de **minderjarige die zestien jaar of meer** is op het ogenblik van het plegen van het jeugddelict, een langdurige gesloten begeleiding slechts worden opgelegd voor een limitatieve lijst van misdrijven vermeld in het Strafwetboek “voor zover deze strafbaar zijn met meer dan vijf jaar opsluiting” (artikel 37, § 2, 4°). Voor de minderjarige die minder dan zestien jaar is op het ogenblik van het plegen van het jeugddelict, is die vrijheidsberovende sanctie niet beperkt tot een limitatieve lijst van misdrijven:

- Zo geldt voor **12-13 jarige delictplegers** dat het gepleegde jeugddelict, als het zou zijn gepleegd door een meerderjarige, “in de zin van het Strafwetboek of de bijzondere wetten een correctionele hoofdgevangenisstraf van vijf tot tien jaar of een zwaardere straf tot gevolg kan hebben” (artikel 37, § 4, tweede lid).
- Voor de **minderjarige delictpleger van 14-15 jaar** op het ogenblik van het plegen van het jeugddelict, voorziet artikel 37, § 4, derde lid, in geen enkele vereiste betreffende de ernst van de betrokken feiten, de strafrechtelijke kwalificatie van de gepleegde feiten of de strafmaat.

2 Arrest Grondwettelijk Hof 11 februari 2021

Het Grondwettelijk Hof heeft geoordeeld dat de sanctie van de langdurige gesloten begeleiding voor minderjarigen tussen twaalf en zestien jaar onvoldoende voorspelbaar was, en bekritiseerde het gebrek aan invulling van de uitzonderlijke omstandigheden als voorwaarde van de sanctie.

Het Hof formuleert dit als volgt (eigen onderlijning):

“B.55.3. Dat gebrek aan coherentie tussen, enerzijds, de algemene voorwaarde van “uitzonderlijke omstandigheden” die in artikel 37, § 1, tweede lid, is vermeld, en, anderzijds, de specifieke voorwaarden die in artikel 37, § 4, zijn neergelegd, vormt een bron van rechtsonzekerheid voor de minderjarigen die jonger zijn dan zestien jaar. Zij kunnen niet voldoende voorzien of zij een gedraging stellen die aanleiding kan geven tot een gesloten begeleiding van maximaal twee of vijf jaar. In zoverre het aldus aan de jeugdrechtbank wordt overgelaten om te bepalen wanneer “uitzonderlijke omstandigheden” voorhanden zijn, zonder voldoende nadere precisering van die omstandigheden in de voorwaarden voor het opleggen van die sanctie, geeft de bestreden bepaling aanleiding tot een risico van willekeur, waardoor afbreuk wordt gedaan aan het beginsel van voorspelbaarheid zoals dat voortvloeit uit het wettigheidsbeginsel.”

3 Ontwerpdecreet

Het ontwerpdecreet komt aan dat arrest van het Grondwettelijk Hof tegemoet door:

- uitdrukkelijk te voorzien in **welke gevallen en onder welke voorwaarden** een langdurige gesloten begeleiding mogelijk is voor minderjarigen tussen de twaalf en zestien jaar op het ogenblik van het delict (12-13j max. 2 jaar, 14-15j max. 5 jaar).
- ook voor minderjarigen onder de zestien jaar **specifiek welbepaalde categorieën van ernstige maatschappijverstorende misdrijven**, met name oorlogs- en terroristische misdrijven, levensdelicten (inclusief roofmoord) en verkrachting met verzwarende omstandigheden of de dood tot gevolg, in het Jeugddelinquentiedecreet op te nemen.

4 Standpunt OVB

De OVB verwelkomt in beginsel de aanpassing van het Jeugddelinquentiedecreet naar aanleiding van het arrest van het Grondwettelijk Hof. Voorspelbaarheid van sancties, zeker voor minderjarigen, is een absolute prioriteit in het belang van de rechtszekerheid. Desalniettemin betreurt zij dat de decreetgever vasthoudt aan een gesloten begeleiding voor minderjarige delictplegers van 14-15 jaar, zelfs van 12-13 jaar oud.

In de voorbereidende werken kan daaromtrent worden gelezen:

“Wat de vernietiging betreft van artikel 37, § 1, tweede lid, en § 4, van het decreet van 15 februari 2019 betreffende het jeugddelinquentierecht, sluit het Grondwettelijk Hof de mogelijkheid om een langdurige gesloten begeleiding voor minderjarigen tussen twaalf en zestien jaar op te leggen principieel niet uit in zijn arrest, maar bekritiseert het het gebrek aan invulling van de uitzonderlijke omstandigheden van de sanctie.”

De OVB zou de decreetgever er in deze toch op willen wijzen dat:

- het Grondwettelijk Hof evenmin de mogelijkheid van een langdurige gesloten begeleiding voor minderjarigen jonger dan 16 jaar favoriseert.
- art. 37, b) van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind uitdrukkelijk gewag maakt van de vrijheidsbeneming als ultimum remedium. Het komt voor dat de decreetgever ook andere oplossingen in overweging had kunnen nemen.